

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

D.H.G. Fernald (Groep Doe STOER)
(d.d. 13 januari 2025)

Nummer
4171

Onderwerp
Antisemitisme "op volle kracht" bestrijden!

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

De provincie Zuid-Holland heeft een plan gemaakt om antisemitisme aan te pakken. „We hebben nu de handvatten om aan de slag te gaan, met als doel om antisemitisme op volle kracht te bestrijden”, zei gedeputeerde Meindert Stolk (CDA).

Groep Doe STOER heeft zich samen met de griffie en een begeleidingsgroep ingezet om een ‘rondetafel’ te organiseren met als doel om in gesprek te gaan met de Joodse gemeenschap over antisemitisme. De verdeeldheid binnen de Joodse gemeenschap bleek te groot, vandaar dat het niet is gelukt om de verschillende Joodse organisaties samen aan tafel te krijgen. In plaats van een ‘rondetafel’ is uiteindelijk een ‘bijpraatsessie’ met de Nationaal Coördinator Antisemitismebestrijding op 8 januari 2025 georganiseerd.

Tijdens dit gesprek met Nationaal Coördinator Antisemitismebestrijding, dhr. Eddo Verdoner over de aanpak van discriminatie, bedreiging en intimidatie van de Joodse gemeenschap verwees de Coördinator Antisemitismebestrijding naar artikel 1 van de Nederlandse Grondwet. Coördinator Eddo Verdoner plaatste daarbij de volgende kanttekening. "Antisemitisme is iets anders dan racisme, omdat Joden geen ras zijn, dat vonden de Duitsers".

Aangezien er geen tijd was om verdiepende mondelinge vragen te stellen, dient Groep Doe STOER hierbij zoals afgesproken de vragen schriftelijk in. Daarbij heeft Groep Doe STOER enkele vervolgvragen wat betreft het rapport afgerond onderzoek van onderzoeksbureau Motivaction, ‘Een verkenning naar de houding tegenover joden in Zuid-Holland’.

Ondergetekende stelt aan het college van Gedeputeerde Staten/ de commissaris van de Koning de volgende vragen:

In artikel 1 van de Nederlandse Grondwet staat dat, ‘iedereen die zich in Nederland bevindt in gelijke gevallen gelijk moet worden behandeld. Je mag niet discrimineren wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, handicap, seksuele gerichtheid of op welke grond dan ook.’

- 1. Als antisemitisme geen vorm van racisme is, zoals Coördinator Antisemitismebestrijding Eddo Verdoner tijdens het gesprek heeft aangegeven, welke (groepen) mensen worden dan wel aangeduid in artikel 1 van de Nederlandse Grondwet met de term ‘ras’?*

Antwoord

Provinciale Staten hebben op eigen initiatief een rondetafel willen organiseren rondom het thema antisemitisme. Toen bleek dat dit niet lukte is een bijpraatsessie georganiseerd met de Nationaal Coördinator Antisemitismebestrijding Eddo Verdoner. Voor vragen over uitspraken gedaan door de heer Verdoner, verwijzen wij u naar dhr. Verdoner zelf.

Er bestaat geen eenduidige definitie van wat een 'ras' is en wat niet. Artikel 1 van de Grondwet expliciteert dat evenmin. De meningen over de kwestie of antisemitisme al dan niet een vorm van racisme is, zijn verdeeld. Het CIDI beargumenteert waarom Joden geen ras zijn als volgt: *'Het bijvoeglijk naamwoord 'Semitisch' heeft dus betrekking op een taalgroep. Nadrukkelijk niet op volkeren of op afkomst gebaseerde groepen.'* (bron: [Waarom heet Jodenhaat 'antisemitisme'? - CIDI](#))

De Nationaal Coördinator Antisemitismebestrijding, Eddo Verdoner benadrukte tijdens het gesprek dat Gedeputeerden zich moeten uitspreken tegen antisemitisme en het los moeten zien van conflicten van buiten, "nooit spreken van hoewel, of ondanks dat... nee altijd veroordelen." Coördinator Antisemitismebestrijding, Eddo Verdoner vond dat er te veel verwezen wordt naar generiek beleid en niet specifiek verwezen wordt naar antisemitisme. De Nationaal Coördinator tegen Discriminatie en Racisme, Rabin Baldewsingh daarentegen heeft als verbinder, aanjager en waakhond wel te maken met generiek beleid. Overigens moet hij deze functie vervullen met aanzienlijk minder financiële middelen en een wel heel erg ambitieuze agenda, die hij moet omzetten tot resultaten die bijdragen aan het tegengaan van discriminatie en racisme in Nederland en ook nog in het Caribisch deel van Nederland.

2. *Waarom wordt er in tegenstelling tot antisemitismebestrijding, wel verwezen naar generiek beleid als het gaat om het bestrijden van alle andere vormen van discriminatie en racisme?*

Antwoord

Ook hier verwijzen wij u naar dhr. Verdoner als het gaat om zijn uitspraken. Het is geen provinciale bevoegdheid, maar een Rijksbevoegdheid om een coördinator Antisemitismebestrijding en een coördinator tegen discriminatie en racisme aan te stellen.

Groep Doe STOER heeft eerder een aantal vragen gesteld, naar aanleiding van het rapport van Motivaction 'Een verkenning naar de houding tegenover joden in Zuid-Holland'. Groep Doe STOER heeft o.a. aan het College van Gedeputeerde Staten gevraagd: Waarom het onderzoek in opdracht van de provincie Zuid-Holland primair gericht is op mensen met een joodse geloofsovertuiging, terwijl antisemitisme niet in alle gevallen voortkomt uit een bewust gekozen politiek of religieus standpunt, maar vaker voortkomt uit vooroordelen, onwetendheid of denkfouten?

Het College van Gedeputeerde Staten gaf het volgende antwoord.

"Het onderzoek richt zich niet primair op mensen met een joodse geloofsovertuiging, het richt zich op mensen van joodse komaf (al dan niet met een geloofsovertuiging).

We onderschrijven dat antisemitisme zeer vaak voortkomt uit vooroordelen, onwetendheid of denkfouten. Dat was ook één van de doelen van dit onderzoek: naast het in kaart brengen van meningen ook vooroordelen en onwetendheid voor het voetlicht brengen met het doel deze te bestrijden, onder andere via educatie en ontmoeting (zoals opgenomen in het behandelvoorstel voor de motie Stop Antisemitisme!)."

Echter in het rapport staat onder het kopje 'Leeswijzer': "In dit rapport kiezen we ervoor om te spreken over 'joodse mensen' (met kleine letter j). Volgens Onze Taal krijgen de woorden Jood, Jodin, Joods en Jodendom een hoofdletter als het om het volk gaat of om de etnische of de culturele groep. Als het om een religieuze aanduiding gaat, zijn jood, jodin, joods en jodendom met een kleine letter. Aangezien wij ons in dit onderzoek primair richten op de vraag hoe in Nederland gedacht wordt over mensen met een joodse geloofsovertuiging sluiten wij ons aan bij de religieuze aanduiding en hanteren wij de benaming joodse mensen met kleine letter j."*

3. *Groep Doe STOER wil van het College van Gedeputeerde Staten nogmaals weten, waarom het onderzoek in opdracht van de provincie Zuid-Holland primair gericht is op mensen met een joodse geloofsovertuiging?*

Antwoord

De leeswijzer geeft inderdaad aan dat het onderzoek zich expliciet richt op mensen met een joodse geloofsovertuiging. Dat is, zeker aan het begin van de vragenlijst, ook zo. De eerste vraag luidt: *'als je aan de volgende groepen in Nederland denkt, welk gevoel krijg je dan?'* Joden staan daar in een rijtje met onder meer moslims, hindoes, maar ook met onder meer ambtenaren, leerkrachten, mannen en vrouwen. Binnen de context van het onderzoek kan de focus echter breder worden gezien dan mensen met een joodse geloofsovertuiging. Zo wordt in het vervolg van de vragenlijst, zoals bij vragen over mogelijke redenen waarom mensen negatief zijn over joden, ook ingegaan op bredere oorzaken, zoals ervaringen met of vooroordelen over Joden als volk, of etnische of culturele groep. Al met al kunnen we stellen dat de oorspronkelijke formulering en de opzet van het onderzoek tot verwarring kunnen leiden. Het onderzoek vraagt in eerste instantie ('primair', zoals Motivaction het stelt) naar mensen met een joodse geloofsovertuiging, maar verbreedt later in de vragenlijst de focus naar Joden in etnische zin. En die verbreding was intentioneel, en had in de leeswijzer meegenomen kunnen worden.

'Een beeld zegt meer dan duizend woorden.' Beelden spelen een grote rol in vooroordelen en stigma's als beelden eenzijdig en stereotyperend zijn. Op de foto's in het rapport, afgerond onderzoek van onderzoeksbureau Motivaction, 'Een verkenning naar de houding tegenover joden in Zuid-Holland', zijn afbeeldingen te zien van verschillende mensen. Een vrouw met 'Headwrap' met Afrikaanse print, een man met een 'Afro' en een vrouw met een 'Hijab'.

4. *Groep Doe STOER wil van het College van Gedeputeerde Staten weten wat de gedachte achter de selectie van de foto's in het rapport is geweest en of dit volgens het College van Gedeputeerde Staten een inclusief, veelzijdig en representatief beeld weergeeft?*

Antwoord

Motivaction heeft deze afbeeldingen uit haar eigen beeldbank gekozen (het betreft zogeheten Stockfoto's), daar heeft de provincie Zuid-Holland geen invloed op gehad. De vragenlijst is onderdeel geweest van een grootschalige studie, in opdracht van meerdere klanten (een 'multiclient'), onder biculturele Nederlanders.

5. *Tenslotte wil Groep Doe STOER van het College van Gedeputeerde Staten weten waarom het College, Nederlanders van Caribische komaf omschrijft als Antillianen en Surinamers?*

Antwoord

We weten niet aan welke passage u refereert, maar als dat zo is, dan is dat onnauwkeurig. Antillianen zijn Nederlanders van Caribische afkomst, Surinamers niet.

Den Haag, 4 februari 2025

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,

Plv. secretaris,

voorzitter,

ir. J.C. van Ginkel MCM

mr. A.W. Kolff